

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn på plejeområdet 2023

I 2023 gennemførte Styrelsen for Patientsikkerhed 210 sundhedsfaglige tilsyn på plejecentre, i hjemmepleje og hjemmesygepleje. Tilsynene havde til formål at vurdere patientsikkerheden og understøtte læring i plejeenhederne.

Sundhedsfaglige tilsyn planlægges enten ud fra stikprøver eller ud fra en konkret bekymring for patientsikkerheden. Langt de fleste sundhedsfaglige tilsyn på plejeområdet i 2023 blev gennemført på baggrund af en konkret bekymring, enten fordi en plejeenhed tidligere havde fået et påbud om at rette op på alvorlige eller kritiske problemer for patientsikkerheden, eller fordi der var en anden konkret anledning til at gennemføre et reaktivt tilsyn med en bestemt plejeenhed, fx en bekymringshenvendelse fra en borger eller en sundhedsperson.

Resultater fra tilsynene

Af de 210 sundhedsfaglige tilsyn på plejecentre, i hjemmepleje og hjemmesygepleje i 2023 var 60 planlagt ud fra stikprøver. 68 var opfølgende tilsyn med plejeenheder, der tidligere havde fået påbud efter et sundhedsfagligt tilsyn, og 82 tilsyn var såkaldt reaktive tilsyn på baggrund af konkrete bekymringer for patientsikkerheden, fx efter bekymringshenvendelser eller lignende.

Ved 12 af de stikprøvebaserede tilsyn var der større eller kritiske problemer af betydning for patientsikkerheden, som kunne udløse et påbud. Det svarer til 20 %. Ved de reaktive tilsyn på baggrund af konkrete bekymringer var der større eller kritiske problemer af betydning for patientsikkerheden ved 25 tilsyn. Det svarer til 30 %.

Ved de opfølgende tilsyn var der større eller kritiske problemer i 22 tilfælde. Det svarer til 32 %, hvor der stadig var større eller kritiske problemer, efter at den pågældende plejeenhed tidligere havde fået påbud om at rette op på alvorlige forhold for patientsikkerheden.

Samtidig var der ingen problemer af betydning for patientsikkerheden ved 18 af de opfølgende tilsyn, svarende til 26 %. Her var plejeenhederne nået helt i mål med at rette op på de problemer, der havde udløst et påbud.

Figuren på næste side viser fordelingen af konklusioner, som de forskellige typer af tilsyn mandede ud i.

Vurderingen "Ingen problemer af betydning for patientsikkerheden" indebærer, at samtlige målepunkter var opfyldt.

Vurderingen "Mindre problemer af betydning for patientsikkerheden" indebærer, at der ved tilsynsbesøget var ét eller flere målepunkter, som ikke var opfyldt, men at styrelsen vurderede, at der var tale om forhold, som ikke indebar en større risiko for patientsikkerheden.

**Styrelsen for
Patientsikkerhed**

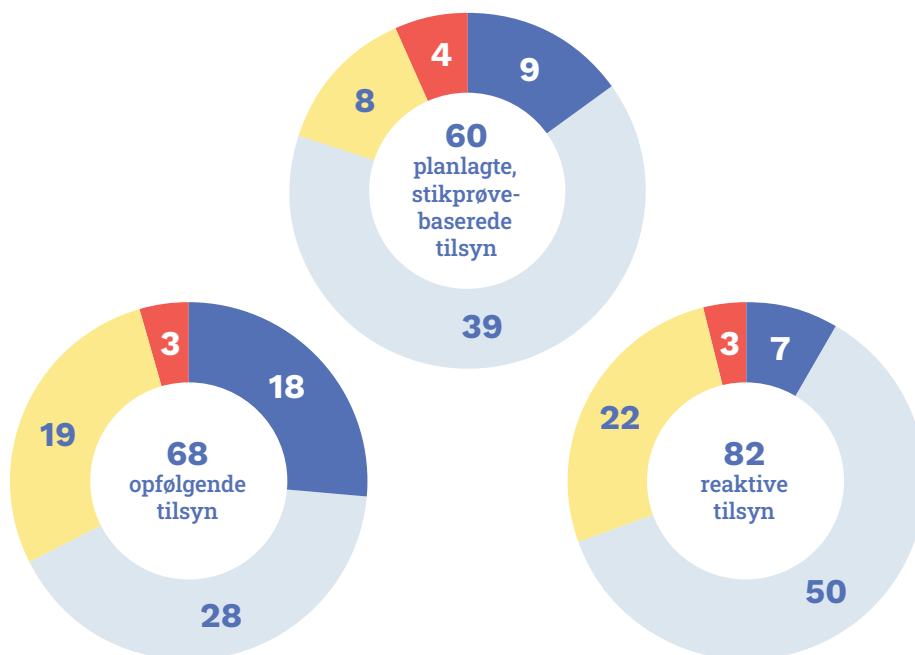
E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn på plejeområdet 2023

Fordeling af sundhedsfaglige tilsyn med pleje- området i 2023

- Ingen problemer
 - Mindre problemer
 - Større problemer
 - Kritiske problemer
- ... af betydning for patientsikkerheden

Vurderingen "Mindre problemer af betydning for patientsikkerheden" indebærer desuden, at Styrelsen for Patientsikkerhed har vurderet, at den enkelte plejeenhed relativt let vil kunne rette op på disse forhold. Styrelsen giver en henstilling om, at behandlingsstedet skal foretage ændringer og eventuelt bede om at få tilsendt en handleplan.

Vurderingen "Større problemer af betydning for patientsikkerheden" indebærer, at der ved tilsynet var problemer af betydeligt omfang, som medførte en risiko for patientsikkerheden. Denne vurdering kan udløse et påbud til plejeenheden om at rette op på problemerne inden for en nærmere fastsat tidsfrist.

Styrelsen for Patientsikkerhed vil typisk følge op på et påbud med et reaktivt tilsyn for at konstatere, om plejeenheden har efterlevet de krav, styrelsen har stillet i påbuddet.

Vurderingen "Kritiske problemer for patientsikkerheden" indebærer, at der var forhold, som medførte en væsentligt forøget risiko for patientsikkerheden. I disse tilfælde kan Styrelsen for Patientsikkerhed give et påbud om midlertidigt at indstille virksomheden helt eller delvist, indtil det kan dokumenteres, at de patientsikkerhedsmæssige krav, der er stillet til plejeenheden, er opfyldt. Styrelsen følger op på, hvorvidt ændringerne er gennemført, og om påbuddet kan ophæves. Det sker ved et eller flere reaktive tilsyn.

**Styrelsen for
Patientsikkerhed**

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn på plejeområdet 2023

Samarbejde mellem aktører

En overordnet observation fra tilsynene på plejeområdet drejer sig om samarbejdet mellem aktører. Når borgere modtager pleje og behandling i hjemmet, kan der være flere forskellige aktører involveret. Det kan være en kommunal hjemmesygepleje, der overdrager opgaver til den kommunale hjemmepleje eller til en privat leverandør af hjemmepleje. Denne type samarbejde om pleje og behandling af borgere kræver, at der er klare aftaler om ansvar og opgavefordeling. Dermed er alle parter klar over, hvilke sundhedsfaglige opgaver de skal udføre, og hvornår de fx skal kontakte en anden aktør i samarbejdet.

Desuden er det vigtigt, at alle de medarbejdere, der udfører sundhedsfaglige opgaver hos en borger, har adgang til de nødvendige oplysninger om borgerens helbredstilstand, ændringer i tilstanden og behov for pleje og behandling.

Gode arbejdsgange for overdragelse af opgaver mellem aktører, klare aftaler og løbende dialog mellem parterne sikrer god patientsikkerhed for borgerne.

Ledelse er afgørende

En gennemgående observation fra tilsynene i plejesektoren var, at god ledelse er afgørende for patientsikkerheden. Det er en vigtig ledelsesopgave at sikre, at de rette faglige kompetencer er til rådighed, og at de nødvendige rammer er til stede for, at personalet kan yde patientsikker, sundhedsfaglig behandling og pleje af borgerne.

En patientsikker organisering af arbejdet i en plejeenhed omfatter ensartede og sikre arbejdsgange for bl.a. håndtering af medicin, hygiejne og sygeplejefaglig vurdering af og opfølgning på borgernes helbredstilstand og sygdomme. Det kræver en ledelse, der har blik for sammenhængene i et ofte komplekst samspil mellem forskellige personalegrupper, vagtlag, sektorer og systemer.

Opfyldelse af målepunkter

De sundhedsfaglige tilsyn med plejeenheder tager udgangspunkt i en række målepunkter, der bl.a. handler om organisering, sundhedsfaglig vurdering af borgernes tilstand, pleje og behandling, medicinhåndtering og hygiejne. Opfyldelsen af målepunkter på tværs af tilsynene viser, at mange plejeenheder havde problemer med at leve op til de krav, der vedrører håndtering af medicin og den sundhedsfaglige dokumentation af opfølgning på og evaluering af borgernes behandling, pleje og helbredstilstand. Til gengæld levede stort set alle plejeenheder op til kravene vedrørende procedurer for pludselig opstået sygdom og ulykke, fravalg af livsforlængende behandling og hygiejne.

[Man kan se målepunkterne for det sundhedsfaglige tilsyn på plejeområdet på \[stps.dk\]\(https://stps.dk\).](#)

Se oversigten over opfyldelsen af alle tilsynets målepunkter på side 6.

**Styrelsen for
Patientsikkerhed**

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600

www.stps.dk

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn på plejeområdet 2023

Håndtering af medicin

Medicin håndtering er et kendt risikoområde, og forkert medicinering kan have alvorlige konsekvenser for patienterne.

Ved 46 % af tilsynene var der mangler i den sundhedsfaglige dokumentation vedrørende ordineret medicin og medicinliste. Og ved 63 % af tilsynene blev der fundet patientsikkerhedsmæssige brister ved gennemgang af medicinbeholdningen og journaler vedrørende medicin håndtering. Der var eksempler på, at der ikke var kvitteret for administration af ikke-dispenserbar medicin som fx insulin og på, at der ikke var overensstemmelse mellem en borgers medicinliste og den medicin, der var dispenseret i doseringsæsken. Der var også eksempler på, at der ikke var skrevet dato for anbrud på emballage med medicin med begrænset holdbarhed efter åbning.

[Man kan læse mere om korrekt håndtering af medicin på Styrelsen for Patientsikkerheds hjemmeside stps.dk.](https://stps.dk)

Sundhedsfaglig vurdering og dokumentation

Den sygeplejefaglige udredning og vurdering danner grundlaget for et grundigt kendskab til patienten. Her bliver patientens særlige problemer og behov identificeret, og på den baggrund planlægges og iværksættes relevante sundhedsfaglige tiltag, pleje og behandling. De 12 sygeplejefaglige problemområder danner grundlaget for en systematisk metode til udredning og vurdering af de aktuelle problemer og risici.

Ved 65 % af tilsynene var der mangler i beskrivelsen af patienternes aktuelle problemer og risici, og ved 58 % af tilsynene var der mangler i den sundhedsfaglige dokumentation vedrørende patienternes aktuelle pleje og behandling samt opfølgning og evaluering på plejen og behandlingen.

Når mange forskellige personer er involveret i pleje og behandling af en borger, ofte med flere behandlingskrævende tilstande, er det afgørende, at alle involverede kan danne sig et overblik over borgerens tilstand og behov, og kan reagere korrekt, hvis der sker ændringer i borgerens tilstand.

Det stiller krav til en god og patientsikker praksis for sundhedsfaglig dokumentation i den enkelte plejeenhed. De it-systemer, som er til rådighed, har stor betydning for, hvor let eller svært det er at etablere patientsikre arbejdsgange. It-systemer kan understøtte patientsikkerheden ved fx at give mulighed for et hurtigt overblik over nødvendige oplysninger om en borger, men de kan også gøre det svært at notere og overskue den nødvendige information, så den er let at tilgå for de medarbejdere, der har brug for den for at yde den rigtige pleje og behandling.

Erfaringer fra tilsynene viser, at der er brug for løbende fokus på systemer og praksis for patientsikker, sundhedsfaglig dokumentation.

[Man kan læse mere om patientsikker journalføring på stps.dk.](https://stps.dk)

**Styrelsen for
Patientsikkerhed**

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600

www.stps.dk

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn på plejeområdet 2023

Pludselig opstået sygdom og ulykke

Næsten alle plejeenheder lever op til de krav, der er til procedurer for håndtering af pludselig opstået sygdom eller ulykke hos borgerne. Det er ledelsens ansvar at sikre, at personalet har kompetencer til at håndtere pludselig opstået sygdom og ulykke, og det var tilfældet ved 97 % af tilsynene.

Fravalg af livsforlængende behandling

Også det målepunkt, der drejede sig om, hvordan man i plejeenheden forholdt sig til muligheden for at fravælge livsforlængende behandling, var opfyldt ved næsten alle tilsyn.

Det er vigtigt, at personalet ved, hvordan de skal samarbejde med både borgerne, pårørende og læger om at sikre, at der er klarhed over, hvornår det vil være relevant at fravælge livsforlængende behandling. Det var tilfældet ved 95 % af tilsynene.

[Man kan læse mere om fravalg af livsforlængende behandling på stps.dk.](#)

Hygiejne

Det målepunkt, der handlede om procedurer for hygiejne, var opfyldt ved 96 % af tilsynene. I plejen og behandlingen af ældre og svækkede borgere, er det vigtigt, at der er arbejds-gange, som forebygger risici for infektioner, spredning af smitsomme sygdomme m.v.

[Man kan læse mere om retningslinjer for hygiejne hos Statens serum Institut på \[hygiejne.ssi.dk\]\(http://hygiejne.ssi.dk\).](#)

**Styrelsen for
Patientsikkerhed**

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600

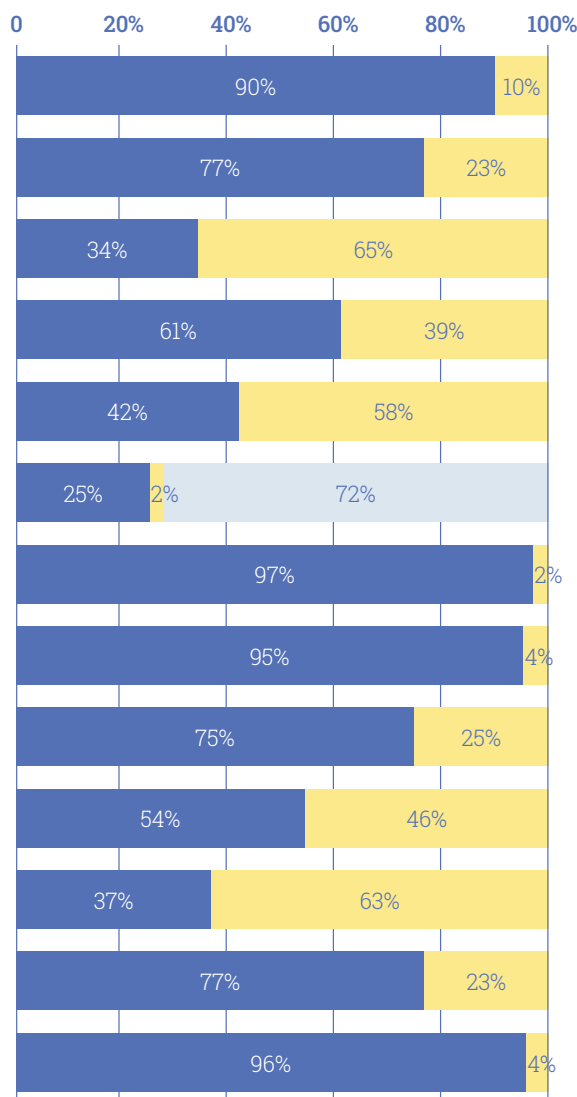
Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn på plejeområdet 2023

Målepunktopfyldelse

1. Ansvars- og kompetenceforhold
2. Den sundhedsfaglige dokumentation er overskuelig, systematisk og føres i én journal
3. Sygeplejefaglig beskrivelse af patientens aktuelle og potentielle problemer
4. Sundhedsfaglig dokumentation vedrørende oversigt over patienters sygdomme og funktionsnedsættelser samt aftaler med behandlingsansvarlig læge
5. Sundhedsfaglig dokumentation vedrørende aktuel pleje og behandling, opfølgning og evaluering
6. Skriftlige instrukser for rammedelegation (delegeret forbeholdt virksomhed)
7. Pludselig opstået sygdom/ulykke
8. Instruks for fravalg af livsforlængende behandling
9. Instruks for medicinhåndtering
10. Sundhedsfaglig dokumentation vedrørende ordineret medicin og medicinliste
11. Medicinbeholdning og journaler vedrørende medicinhåndtering
12. Sundhedsfaglig dokumentation vedrørende patienters retsstilling
13. Procedurer for hygiejne

■ **Opfyldt** ■ **Ikke opfyldt** ■ **Ikke aktuelt**

OBS: Grundet afrunding er summen af procentpoint ikke nødvendigvis 100 ved hvert målepunkt.

**Styrelsen for
Patientsikkerhed**

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600